

บทความวิจัย

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย
ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน
อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*

FACTORS PARTICIPATING IN WASTE MANAGEMENT AFFECTION
SOLID WASTE MANAGEMENT OF PEOPLE IN SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS KHAI BOK WAN
MUANG DISTRICT NONG KHAI PROVINCE

ภัณฑิลา น้อยเจริญ

Phunthila Noicharoen

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus

E-mail: phunthila.noi@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วม 2) ศึกษาระดับการจัดการขยะ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อการจัดการขยะ และ 4) ศึกษาข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน จำนวน 351 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ สถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อยู่ในระดับมาก 3) ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน โดยภาพรวม อยู่ใน

* Received August 21, 2022; Revised September 3, 2022; Accepted November 10, 2022

ระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 25.8 มีค่า $R^2 = .258$ และมีค่า $F = 30.146$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ข้อเสนอแนะของประชาชน ได้แก่ สมควรจัดเก็บขยะให้ตรงตามเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลประกาศไว้อย่างเคร่งครัด และประชาสัมพันธ์ในการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวานให้ทราบโดยทั่วกัน

คำสำคัญ: ปัจจัยการมีส่วนร่วม, การจัดการขยะมูลฝอย, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research paper were 1) to study the level of participation, 2) to study the level of waste management, 3) to analyze the relationship between the factor participation variables affecting waste management, and 4) to study the recommendations on the availability of waste management. Participation in waste management of people in Khai Bok Wan Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Khai Province. It is a quantitative research. The sample group consisted of 351 people representing households. The sample size was calculated using Yamane's formula. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in the research were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. Statistical hypothesis testing Pearson Product Moment Correlation and Multiple Regression Analysis by Enter method at the statistical significance level of .05. The results of the research were as follows: 1) The level of participation in waste management of people in Khai Bok Wan Subdistrict Administrative Organization. 2) The level of waste management of people in Khai Bok Wan Subdistrict Administrative Organization at a high level. 3) The results of an analysis of the relationship between the variables participating in waste management that affect the waste management of the people in the Khai Bok Wan Subdistrict Administrative Organization area overall were at a low level. 25.8% had an $R^2 = .258$ and an $F = 30.146$ statistically significant at the .01 level, and 4) People's recommendations, namely, that garbage should be collected strictly in accordance with the time announced by the Sub-District Administrative Organization. and publicize the waste collection of Khai Bok Wan Subdistrict Administrative Organization

Keywords: Participation Factors, Solid Waste Management, Sub-District Administrative Organization

บทนำ

สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทยในปี 2563 เกิดขึ้นประมาณ 27.35 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 4 โดยขยะมูลฝอยจะถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ จำนวน 11.93 ล้านตัน กำจัดอย่างถูกต้อง 11.19 ล้านตัน และกำจัดไม่ถูกต้องประมาณ 4.23 ล้านตัน สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 เนื่องจากมีการควบคุมการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาประเทศไทยอย่างไรก็ตาม มาตรการกำหนดให้ปฏิบัติงาน Work From Home ทำให้ปริมาณพลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single use plastic) เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมืองที่มีการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์เพิ่มขึ้น โดยมีปริมาณขยะพลาสติกเกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดประมาณ 6,300 ตัน/วัน หรือเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 15 จากในช่วงสถานการณ์ปกติที่มีขยะพลาสติกประมาณ 5,500 ตัน/วัน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2, 2564, น.1) จากปัญหาขยะที่เพิ่มจำนวนปริมาณที่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) ในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและได้รับมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในระยะสั้น (พ.ศ. 2559 – 2560) ในกาครั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้หารือร่วมกันกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะที่ 1 ปี (พ.ศ. 2559 – 2560) ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 – 2564 ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะในระยะสั้นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนโดยทั่วไป ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการลดขยะที่ต้นทาง เพื่อให้วางรากฐานการดำเนินการจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นแนวทางเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) ซึ่งวางอยู่บนแนวคิด 3Rs – ประชารัฐ คือ การส่งเสริมการจัดการขยะที่ต้นทาง ซึ่งเป็นการจัดการที่ยั่งยืน คือ การลดปริมาณขยะจากแหล่งต้นทาง (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หรือตามหลักการสามอาร์ (3Rs) ซึ่งมุ่งเน้นการลดปริมาณขยะในครัวเรือน ส่งเสริมการคัดแยกขยะจากต้นทาง เป็นการเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปขยะ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ, 2559)

จากนโยบายการมุ่งลดปริมาณขยะและการคัดแยกขยะที่ต้นทางและมุ่งสร้างระบบการเก็บขนขยะตามแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” นั้นจะเห็นได้ว่าการเก็บขนขยะนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 16 (18) ให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองในการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย จากอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้เองที่มีส่วนในการลดปริมาณจำนวนขยะลง ถึงแม้ว่า ปริมาณขยะมูลฝอยจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีความใส่ใจในการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่สามารถลด คัดแยกขยะมูลฝอย และนำกลับมาใช้ประโยชน์มากขึ้น มีการให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้มีประสิทธิภาพ ทำให้ปัญหา ขยะมูลฝอยตกค้างน้อยลง แต่ยังมีปัญหาขยะปลายทางหรือการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะหรือไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการอยู่เป็นจำนวนมาก (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2 ลำปาง, 2564)

สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อให้เกิดความสมดุล และเพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ดังในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 “ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง” และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 67 (2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จากอำนาจหน้าที่นี้ประกอบกับนโยบายการจัดการขยะของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการขยะของชุมชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้าใจมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนจะต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับระบบการจัดการมูลฝอยในชุมชน เริ่มต้นตั้งแต่การทิ้งมูลฝอยไปจนถึงขั้นตอนของการกำจัดมูลฝอยในขั้นตอนสุดท้าย กระบวนการดังกล่าวจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชนในชุมชน ซึ่งกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนนั้นจะมีจุดเริ่มต้นมาจากการทิ้งขยะ

มูลฝอยในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆในการจัดการขยะ

เช่นเดียวกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน ซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ตำบลค่ายบกหวาน เพื่อเป็นการสร้างสุขลักษณะที่ดี ลดปัญหาสภาพแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านสุขภาพให้กับประชาชนในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ลดปัญหาปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงเป็นการสร้างสุขนิสัยที่ดีแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะภายในครัวเรือนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดการขยะต่างๆ ผ่านโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักวิชาการที่ทำงานในเขตพื้นที่ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้มีโอกาสเข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวขององค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวานกับประชาชนในพื้นที่ตำบล จึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่ตำบลค่ายบกหวาน ว่าอยู่ในระดับใด ในด้านใดบ้าง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้มาพัฒนาและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการ การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 2,847 คน (สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน, 2564) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, Taro., 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ
- 2) กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ อันจะทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน โดยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นเครื่องมือการวิจัยในการเก็บข้อมูลจากประชาชนใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
- 3) กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของเนื้อหาแบบสอบถามจากนั้นก็ดำเนินการ สร้างแบบสอบถาม
- 4) นำแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาและให้ ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
- 5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เก็บรวบรวม ข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทน ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จนครบ ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามและได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ตรวจสอบความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย
- 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการถดถอยพหุคูณ

(Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter และจะใช้เกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ โดยตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย (Hinkle, D.E, William, W. and Stephen G. J., 1998)

4) ในกรณีแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ โดยการจัดกลุ่มข้อความ หรือประโยค (Grouping) ที่มีลักษณะ หรือความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. ระดับการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับการจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน รองลงมาคือ ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย และด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในชุมชน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 25.8 มีค่า $R^2 = .258$ และมีค่า $F = 30.146$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะของประชาชนมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเท่ากับ .311 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเท่ากับ .249 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเท่ากับ .218 และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเท่ากับ .148 ตามลำดับ

4. ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย คือ ควรมีการจัดเก็บขยะให้ตรงตามเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลประกาศไว้อย่างเคร่งครัดควรมีกิจกรรมให้

ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอยในชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการแต่งตั้งประชาชนเป็นตัวแทนในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล และควรสนับสนุนให้ประชาชนติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนได้

อภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับ สนธยา บัวสงค์ ที่ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สนธยา บัวสงค์, 2561) แต่ไม่สอดคล้องกับ รัตติกาล อินทอง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย (รัตติกาล อินทอง, 2554) และอโณทัย เทียนสว่าง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านป่าเส้า ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (อโณทัย เทียนสว่าง, 2556) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลค่ายบกหวานเข้าร่วมกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวานได้จัดขึ้น พร้อมกับการรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่ประชาชนในหลักการการจัดการขยะที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความสะอาดขึ้นทั้งภายในบ้านเรือน ที่พักอาศัย รวมถึงภายในพื้นที่ชุมชนและยังทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นจากการคัดแยกขยะเพื่อนำไปจำหน่ายตามโครงการรับซื้อขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน ยังได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การประเมินผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวานด้วย จึงทำให้ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก

2. ระดับการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตรงกับ กัมธนิก กานต์ธนกกุล ที่ได้

ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ทัศนิก กานต์ธนกุล, 2559) และ สนธยา บัวสงค์ ที่ได้ศึกษา ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการจัดการขยะของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก สนธยา บัวสงค์, 2561) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะตามความรู้ที่ได้รับคำแนะนำมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะที่เกิดขึ้นภายในครัวเรือนของประชาชนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคัดแยกขยะ ก่อนนำไปทิ้ง การนำเศษขยะมาหมักเป็นปุ๋ยชีวภาพ หรือ การนำเศษวัสดุมาแปรรูปเป็นของใช้ชิ้นใหม่ ภายในครัวเรือนของประชาชนเอง รวมถึง การนำเศษขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกแล้วไปขายกับโครงการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้วทำให้เกิดรายได้ขึ้นภายในครัวเรือนอีก จึงทำให้การจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา บัวสงค์ ที่ได้ศึกษา ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (สนธยา บัวสงค์, 2561)แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีัญญา ตันศิริ ที่ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจุดที่เทศบาลจัดทำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอ (สรัญญา ตันศิริ, 2554) อยตามแนวคิด 3Rs ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนมีการจัดการขยะที่เกิดขึ้นภายในครัวเรือนเป็นปกติอยู่แล้ว ก่อนที่จะมีการเข้าร่วมกับกิจกรรมหรือ โครงการ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้กับประชาชน จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับต่ำ

4. ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน ได้แก่ สมควรมีการจัดเก็บขยะให้ตรงตามเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลประกาศไว้อย่างเคร่งครัด สมควรมีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว สมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอยในชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล สมควรมีการแต่งตั้งประชาชนเป็นตัวแทนในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลและสมควรสนับสนุนให้ประชาชนติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนได้ เป็นเพราะสิ่งดังกล่าวองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวานยังปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างไม่สมบูรณ์ จึงต้องปรับปรุงพัฒนาตามที่ประชาชนได้นำเสนอข้อเสนอแนะต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการจัดการขยะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่มีผลต่อการจัดการขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 25.8 มีค่า $R^2 = .258$ และมีค่า $F = 30.146$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน ควรมีการจัดเก็บขยะให้ตรงตามเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลประกาศไว้อย่างเคร่งครัด มากที่สุด ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน จึงเห็นควรที่จะกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการจัดเก็บขยะของพนักงานให้ครอบคลุมและมีความรัดกุมในการปฏิบัติ พร้อมทั้งกำหนดการให้คุณประโยชน์และการให้โทษ แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป และการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษ. (2559). แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (2559 – 2560). กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรมควบคุมมลพิษเพชพนรินทร์ ทองสัมฤทธิ์.

- กัณธนิกร กานต์ธนกุล. (2559). การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ การจัดการสาธารณสุข. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตติกาล อินทอง. (2554). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สนธยา บัวสงค์. (2561). ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สร้อยญา ตันศิริ. (2554). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่. ใน วิทยานิพนธ์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2 ลำปาง. (2564). การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร. ลำปาง: ส่วนส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2 ลำปาง.
- สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน. (2564). แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี. หนองคาย: องค์การบริหารส่วนตำบลค่ายบกหวาน.
- อโณทัย เทียนสว่าง. (2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านป่าเส้า ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน. ใน การค้นคว้าอิสระ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Hinkle, D.E, William, W. and Stephen G. J. (1998). Applied Statistics for the Behavior Sciences. (4th ed.). New York: Houghton Mifflin.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics an Introductory Analysis. (3rd ed.). New York: Harper & Row Publishers Inc.